

Sygn. akt **XXIII Gz 871/21 p-II**

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy i Zamówień Publicznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Gałas (spr.)

Sędziowie: Anna Janas

Anna Krawczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2023 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku: (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

z udziałem: (...) spółki akcyjnej w W., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

o wykreślenie z rejestru zastawów

na skutek zażalenia uczestnika (...) spółki akcyjnej w W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 4 stycznia 2021 r., sygn. akt XXIII Ga 5/21

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

Andrzej Janas Anna Gałas Anna Krawczyk

Sygn. akt: XXIII Gz 871/21 p-II

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 14 lipca 2023 r. w całości

Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie odrzucił apelację uczestnika (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też: skarżący) od postanowienia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 24 listopada 2020 r. w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów.

Sąd Okręgowy ustalił, że skarżącemu doręczono w dniu 2 grudnia 2020 r. postanowienie z dnia 24 listopada 2020 r. o wykreśleniu zastawu z rejestru zastawów. W dniu 14 grudnia 2020 r. skarżący wniósł apelację od tego postanowienia, wprost tj. bez uprzedniego złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia.

Sąd Okręgowy opierając się na tych ustaleniach podniósł, że zgodnie z art. 369 § 1 KPC apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem należy złożyć w terminie tygodniowym od doręczenia wyroku (art. 328 § 1 k.p.c.), a zgodnie z art. 331 § 1 k.p.c. wyrok z uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która taki wniosek złożyła. Jak wynika z powyższego, według Sądu Okręgowego w tej sprawie, warunkiem dopuszczalności apelacji jest

uprzednie złożenie wniosku o uzasadnienie wyroku. Powyższe, zdaniem Sądu Okręgowego, nakazywało odrzucenie apelacji uczestnika, jako niedopuszczalnej na podstawie art. 373 § 1 k.p.c.

Na postanowienie Sądu Okręgowego (sądu drugiej instancji), uczestnik (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wywiódł zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji (zażalenie poziome), zaskarżając orzeczenie w całości. Zaskarżonemu postanowieniu skarżący zasadniczo zarzucił:

1. Powołując się na przepis art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie skarżącego możliwości obrony jego praw, gdyż skarżący wnosząc apelację od judykatu sądu pierwszej instancji wykreślającego zastaw rejestrowy, nie miał obowiązku występowania z wnioskiem o uzasadnienie tego postanowienia, bowiem sąd pierwszej instancji winien był zamiast przekazywać akta do Sądu Okręgowego sporządzić uzasadnienie z urzędu. Gdyby bowiem skarżący złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia sądu pierwszej instancji dotyczącego wykreślenia zastawu rejestrowego, które ten sąd miał obowiązek sporządzić z urzędu bezskutecznie upłynąłby skarżącemu termin na wniesienie apelacji.

2. Naruszenie przepisu art. 41 ust. 4 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, poprzez zignorowanie tego przepisu jako *lex specialis* wobec przepisów powołanych w zaskarżonym postanowieniu i nieuwzględnienie okoliczności, że sąd pierwszej instancji wydał postanowienie *de facto* wykreślające zastaw rejestrowy zgodnie z wnioskiem wnioskodawcy, skarżący nie miał obowiązku występowania z wnioskiem o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia, a sąd pierwszej instancji wykreślając zastaw rejestrowy z urzędu winien był sporządzić uzasadnienie postanowienia o wykreśleniu zastawu, albowiem do akt wpłynęła w terminie apelacja skarżącego. Kumulatywne zniszczenie się wyżej wymienionych przesłanek przesądza o braku podstaw do odrzucenia apelacji a sąd winien był sporządzić uzasadnienie z urzędu co wyklucza jakąkolwiek dyskrecjonalnych w tym zakresie.

3. Naruszenie przepisu art. 41 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z § 138 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych, poprzez zaniechanie zwrócenia się do sądu pierwszej instancji z wnioskiem o uzupełnienie brakującego dokumentu w rozumieniu rozporządzenia w postaci uzasadnienia postanowienia o wykreśleniu wpisu. Ze względu na to, iż rozporządzenie posługuje się wyczeniem taksatowym dokumentów, to Sąd Okręgowy może zwrócić się do sądu pierwszej instancji o uzupełnienie uzasadnienia postanowienia o wykreśleniu zastawu rejestrowego, a następnie dokonać ponownej kontroli wymogów formalnych apelacji w niniejszej sprawie w innym zakresie.

4. Naruszenie przepisu art. 328 § 1 k.p.c. w związku z przepisem art. 331 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne uznanie, że to na skarżącym ciążył obowiązek wystąpienia do sądu pierwszej instancji z żądaniem uzasadnienia postanowienia o wykreśleniu zastawu rejestrowego, chociaż akurat w takim przypadku sąd rejestrowy sporządza uzasadnienie z urzędu, poprzez zignorowanie, że przepis ten jest *lex generalis* wobec art. 41 ust. 4 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, bowiem przepis ten jako już *lex specialis* przewiduje autonomiczną procedurę sporządzenia uzasadnienia postanowienia. Nie jest zatem tak, jak uczynił to sąd Okręgowy, iż postanowienie o wykreślenie zastawu rejestrowego należało uzasadnić tylko na wniosek skarżącego. Przeciwnie procedura uzasadniania orzeczeń przewidziana w przepisach szczególnych uzasadnia zgoła odmienną konstatację i neguje zasadność odrzucenia apelacji w niniejszej sprawie, to oczywiście miało miejsce wpływ na postanowienie.

5. Naruszenie przepisu art. 369 § 1 k.p.c., jako przepisu który został wadliwie zastosowany, co skutkowało bezzasadnym odrzuceniem apelacji.

Powołując się na wskazane zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością przekazanie sprawy sądowi okręgowemu w innym składzie do ponownego rozpoznania, w wypadku nieuwzględnienia zarzutu nieważności wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez odmowę odrzucenia apelacji skarżącego.

W odpowiedzi na zażalenie, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w dniu 13 lipca 2021 r., wnioskodawca wniósł o oddalenie zażalenia w całości, zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy, przy rozpoznaniu zażalenia „poziomego” na postanowienie sądu II instancji o odrzuceniu apelacji na postanowienie kończące postępowania w sprawie rejestrowej z zakresu rejestru zastawów stwierdził, że ma do czynienia z zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości, uznał więc za konieczne przedstawienie postanowieniem z dnia 2 września 2022 r. na zasadzie art. 390 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia następującego zagadnienia prawnego:

„Czy w aktualnym stanie prawnym, po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonych ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469), apelacja od postanowienia w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów, o którym mowa w art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703 ze zm.), nieopowiedziona wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia tego postanowienia i doręczenie postanowienia z uzasadnieniem, podlega odrzuceniu jako z innych przyczyn niedopuszczalna (art. 373 § 1 KPC w zw. z art. 397 § 3 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC) oraz czy na skutek wniesienia apelacji wprost sąd uzasadnia z urzędu zaskarżone postanowienie ?”

Sąd Najwyższy odpowiadając na przedstawione zagadnienie prawne, w uchwale z dnia 25 maja 2023 r. III CZP 149/22 orzekł, że:

„W stanie prawnym ukształtowanym ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (jedn. tekst: Dz. U. poz. 1469 ze zm.), apelacja od postanowienia w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów, o którym mowa w art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 1017), nieopowiedziona wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia tego postanowienia i doręczenie z uzasadnieniem, nie podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna z innych przyczyn w rozumieniu art. 373 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.; w razie wniesienia apelacji w ustawowym terminie od postanowienia uwzględniającego wniosek o wpis do rejestru zastawów sąd z urzędu sporządza uzasadnienie zaskarżonego postanowienia (art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów).”

Zgodnie z art. 390 § 2 k.p.c. uchwała Sądu Najwyższego rozstrzygająca zagadnienie prawne wiąże w danej sprawie. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest między innymi zapewnienie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych, co realizuje się m. in. w orzeczeniach wydawanych na skutek procedury pytań prawnych sądów powszechnych. W takich okolicznościach prawnych stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w tej sprawie ma rozstrzygające znaczenie dla losów postanowienia objętego zaskarżeniem.

Otóż, jak podniósł Sąd Najwyższy, skoro ustawodawca wyraźnie wskazał, że w przypadku postanowień, o których mowa w art 41 ust. 4 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ich uzasadnienie następuje z urzędu ale dopiero po wniesieniu środka odwoławczego, to zainteresowany uczestnik nie jest obowiązany poprzedzić wniesienia środka odwoławczego wnioskiem uzasadnienia tego postanowienia i doręczenie go z uzasadnieniem. Sporządzenie przez Sąd Rejonowy uzasadnienia takiego postanowienia z urzędu następuje wówczas, gdy zostanie wniesiona apelacja. Z uwagi na zmiany w k.p.c. wprowadzone ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. zgodnie, z którymi czynnościami związanymi z nadaniem biegu apelacji zajmuje się już sąd II instancji, to przekazanie sprawy przed sąd I instancji sądowi II instancji następuje wraz z uzasadnieniem zaskarżonego orzeczenia. Zdaniem Sądu Najwyższego są to konsekwencje braku synergii pomiędzy kodeksem postępowania cywilnego a ustawą szczególną. Celem nowelizacji k.p.c. ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. było przyspieszenie czynności związanych z nadaniem biegu apelacji, a zatem sąd I instancji powinien wykonać przed przekazaniem akt sprawy z apelacją sądowi II instancji wszystkie należące do niego czynności w tym sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia z urzędu. Takiej czynności sąd I

instancji nie dokonał, brak było też wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia i doręczenie postanowienia z uzasadnieniem. To ostatecznie z kolei skutkowało uznaniem przez sąd II instancji w zaskarżonym postanowieniu, że apelacja nie poprzedzona owym wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia podlegała odrzuceniu, jako z innych przyczyn niedopuszczalna (art. 373 § 1 k.p.c.).

Bez wątplenia w przedmiotowej sprawie, sąd II instancji wydając zaskarżone postanowienie o odrzuceniu apelacji rozstrzygał w okolicznościach, gdy po pierwsze uczestnik wniósł apelację od postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 24 listopada 2020 r. o wykreśleniu z rejestru zastawów (kończącego postępowanie) ale bez uprzedniego wniosku o uzasadnienie. Po drugie, sąd I instancji po wniesieniu apelacji, nie sporządził z urzędu uzasadnienia postanowienia w dniu 24 listopada 2020 r., a którego obowiązek sporządzenia wynika z przepisu szczególnego i przesądził to Sąd Najwyższy. Po trzecie, z kolei w okolicznościach gdy uczestnik wniósł apelację w należyтым terminie. Po czwarte wreszcie, w okolicznościach, gdy apelacja nie została poprzedzona wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia skarżonego postanowienia i doręczenie go z uzasadnieniem w sytuacji gdy jak przesądził Sąd Najwyższy nie istniał prawny obowiązek dla uczestnika złożenia takiego wniosku.

Zgodnie z art. 373 § 1 k.p.c. sąd II instancji odrzuca apelację spóźnioną nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację której braków strona nie usunęła w terminie. W postępowaniu rejestrowym stosuje się wprost przepisy kodeksu postępowania cywilnego z uwzględnieniem jednak, w okolicznościach tej sprawy przepisów ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, a stosunek ustawy Kodeks postępowania cywilnego do ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów jest relacją ustawy ogólnej do ustawy szczególnej. To z kolei oznacza, że przepisy ustawy szczególnej wyłączają zastosowanie przepisów ogólnych w takim zakresie w jakim zawierają regulacje odmienną lub pozostającą w sprzeczności w stosunku do ustawy szczególnej. Mając na względzie te regulacje w przypadku postanowień, o których mowa w art. 41 ust. 4 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, doręczamy wnioskodawcy uczestnikom postanowienie bez uzasadnienia, a dwutygodniowy termin do wniesienia apelacji należy liczyć od doręczenia im takich postanowień bez uzasadnienia. Apelacja uczestnika (...) spółki akcyjnej w W. nadana 16 grudnia 2020 r. (k. 109) została wniesiona właśnie na podstawie tej regulacji szczególnej.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w zaistniałej w tej sprawie sytuacji procesowej gdy sąd II instancji podjął już czynności mające na celu ustalenie skuteczności wniesienia apelacji, wydaje się, że celowe będzie najpierw zbadanie przez sąd II instancji wszystkich innych wymogów formalnych apelacji, a następnie gdyby okazało się, że można nadać jej bieg, zwrot akt sądowi I instancji w celu sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego postanowienia. W ocenie sądu II instancji w innym składzie, rozpoznającego „zażalenie poziome” na postanowienie tegoż sądu II instancji, to taka konstatacja Sądu Najwyższego w uzasadnieniu uchwały wiążącej w tej sprawie stanowi jednoznaczne wskazanie dla tutejszego sądu, który skierował zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia, że jakkolwiek nie mamy, jako sąd w „sprawie zażaleniowej” kognicji do podejmowania czynności w związku z samą apelacją (ta przynależy do sądu, który wydał postanowienie o odrzuceniu apelacji), to postanowienie o odrzuceniu apelacji. W okolicznościach procesowych tej sprawy bowiem Sąd Okręgowy, który otrzymał akta wraz z apelacją, dokonał przedwczesnej oceny apelacji, jako niedopuszczalnej z innych przyczyn wskazując na brak poprzedzenia jej wnioskiem o uzasadnienie.

Reasumując, skoro apelacja od postanowienia w przedmiocie wpisu do rejestru zastawów, o którym mowa w art. 41 ust. 4 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, niepoprzedzona wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia tego postanowienia i doręczenie z uzasadnieniem, nie podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna z innych przyczyn w rozumieniu art. 373 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a w razie wniesienia takiej apelacji w ustawowym terminie sąd z urzędu sporządza uzasadnienie zaskarżonego postanowienia, to brak wniosku uczestnika o sporządzenie uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 24 listopada 2020 r. nie uzasadniał oceny tej apelacji, jako niedopuszczalnej.

W rezultacie apelacja uczestnika nie podlegała odrzuceniu na podstawie art. 373 § 1 k.p.c. z powodu braku uprzedniego wniosku o sporządzenie uzasadnienia, a sąd II instancji, do którego wpłynęła apelacja (skład do rozpoznania apelacji) powinien dokonać zbadania wszystkich innych wymogów formalnych apelacji, a następnie gdyby okazało się, że można nadać jej bieg, zwrócić akt sądowi I instancji w celu sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego postanowienia z

dnia 24 listopada 2020 r. i przedstawienia prawidłowo akt z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia, następnie przystąpić do rozpoznania apelacji.

Z przedstawionych względów, Sąd Okręgowy działając jako sąd II instancji w innym składzie uchylił zaskarżone postanowienie o odrzuceniu apelacji, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Anna Janas Anna Gałas Anna Krawczyk